

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

10. oktober 2013*

»Ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrol med forsikringspligtens overholdelse — direktiv 2009/103/EF — artikel 21, stk. 5 — skadebehandlingsrepræsentant — bemyndigelse til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter — nationale bestemmelse, hvorefter denne forkyndelses gyldighed er betinget af, at der udtrykkelig tildeles en bemyndigelse til at modtage denne — overensstemmende fortolkning«

I sag C-306/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Saarbrücken (Tyskland) ved afgørelse af 1. juni 2012, indgået til Domstolen den 26. juni 2012, i sagen:

Spedition Welter GmbH

mod

Avanssur SA,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne J.L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot (refererende dommer) og A. Arabadjiev,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Avanssur SA ved Rechtsanwalt M. Müller-Trawinski
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget
- den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og E. Pedrosa, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved G. Braun og K.-P. Wojcik, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. maj 2013,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 21, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/103/EF af 16. september 2009 om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse (EUT L 263, s. 11).
- 2 Anmodningen er blevet fremsat i en sag mellem Spedition Welter GmbH (herefter »Spedition Welter«), der er en transportvirksomhed med hjemsted i Tyskland, og Avanssur SA (herefter »Avanssur«), der er et forsikringselskab med hjemsted i Frankrig, vedrørende skadeserstatning.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Direktiv 2009/103 indeholder følgende betragtninger:

»[...]

(20) Der skal sikres personer, der lider skade ved uheld forvoldt af motorkøretøjer, ensartet behandling, uanset hvor i Fællesskabet uheldet finder sted.

[...]

(34) En skadelidt, der har lidt tab eller skade som følge af uheld omfattet af dette direktiv og forvoldt af motorkøretøjer i en anden stat end den, hvor skadelidte er bosat, bør kunne fremsætte sit skadeserstatningskrav i sin egen medlemsstat over for en skadebehandlingsrepræsentant, som skadevolders forsikringselskab har udpeget dér. Denne løsning ville indebære, at skade, der er lidt uden for skadelidtes hjemland, kan behandles på en måde, som skadelidte er fortrolig med.

(35) En sådan ordning med en skadebehandlingsrepræsentant i skadelidtes hjemland ville ikke berøre spørgsmålet om, hvilken materiel ret der konkret skal anvendes, eller om den retslige kompetence.

[...]

(37) Den medlemsstat, hvor forsikringselskabet har fået sin tilladelse til at drive forsikringsvirksomhed, bør pålægge selskabet at udpege skadebehandlingsrepræsentanter, der er bosat eller etableret i de andre medlemsstater. En sådan repræsentant skal indsamle alle de nødvendige oplysninger i forbindelse med erstatningskrav som følge af uheld forvoldt af motorkøretøjer og på forsikringselskabets vegne og for dets regning på passende måde behandle kravene, herunder udbetale erstatning for forvoldt skade. Skadebehandlingsrepræsentanten bør være bemyndiget til at repræsentere selskabet over for personer, der har lidt skade som følge af sådanne uheld, og til at repræsentere selskabet over for nationale myndigheder, herunder, om nødvendigt, repræsentere det ved domstolene, i det omfang dette er foreneligt med den internationale privatrets regler om retternes kompetence.«

- 4 Artikel 19 i direktiv 2009/103 med overskriften »Procedure for behandling af skadesager« er affattet således:

»Medlemsstaterne fastlægger proceduren i artikel 22 med henblik på behandling af skadesager i forbindelse med ulykker, som er forårsaget af et køretøj, der er dækket af en forsikring som omhandlet i artikel 3.

[...]«

- 5 Direktivets artikel 20 med overskriften »Særlige bestemmelser for skadelidte i forbindelse med uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat« bestemmer:

»1. Artikel 20 til 26 har som mål at fastsætte særlige bestemmelser for skadelidte, der er berettiget til erstatning for tab eller skade som følge af uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, forvoldt af køretøjer, der er forsikret og hjemmehørende i en medlemsstat.

[...]

2. Artikel 21 og 24 finder kun anvendelse i tilfælde af uheld, der er forvoldt af et køretøj:

- a) som er forsikret gennem et etableret forretningssted i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, og
- b) som er hjemmehørende i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat.«

- 6 Artikel 21 med overskriften »Repræsentant bemyndiget til at behandle skadessager« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at ethvert forsikringselskab, der dækker risici i forsikringsklasse 10 under punkt A i bilaget til direktiv 73/239/EØF, bortset fra fragtførerens ansvar, udpeger en skadebehandlingsrepræsentant i alle andre medlemsstater end den, hvor selskabet har fået sin administrative tilladelse.

Denne repræsentant behandler og afvikler skadessager i forbindelse med uheld i de i artikel 20, stk. 1, omhandlede tilfælde.

Skadebehandlingsrepræsentanten skal være bosat eller etableret i den medlemsstat, hvor han er udpeget.

[...]

4. Skadebehandlingsrepræsentanten indsamler i forbindelse med sådanne erstatningskrav alle de oplysninger, der er nødvendige for afvikling af skadessagerne, og tager de nødvendige skridt til at forhandle en afgørelse heraf.

Kravet om udpegelse af en skadebehandlingsrepræsentant afskærer ikke skadelidte eller skadelidtes forsikringselskab fra at rejse krav direkte mod skadevolderen eller skadevolderens forsikringselskab.

5. Skadebehandlingsrepræsentanten skal have tilstrækkelig bemyndigelse til at repræsentere forsikringselskabet over for skadelidte i de i artikel 20, stk. 1, omhandlede tilfælde, samt til fuldt ud at imødekomme skadelidtes krav.

Repræsentanten skal være i stand til at behandle sagen på de(t) officielle sprog i den medlemsstat, hvor skadelidte har bopæl.

[...]«

Tysk ret

- 7 Direktiv 2009/103 blev gennemført i tysk ret ved *Versicherungsaufsichtsgesetz* (lov om tilsyn med forsikringselskaber, herefter »VAG«).
- 8 § 7b i VAG vedrørende skadebehandlingsrepræsentanter i forbindelse med ansvarsforsikring for motorkøretøjer bestemmer:
- »1. [...] Forsikringselskabet udpeger en skadebehandlingsrepræsentant i alle de øvrige EU-medlemsstater og i de stater, der er part i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Skadebehandlingsrepræsentanten behandler og forvalter på forsikringselskabets vegne krav om erstatning for personlig og materiel skade som følge af uheld i en anden medlemsstat end den, hvor skadelidte er bosat, som er forvoldt af køretøjer, der er forsikret og hjemmehørende i en medlemsstat.
2. Skadebehandlingsrepræsentanten skal være bosat eller etableret i den medlemsstat, hvor han er udpeget. Repræsentanten kan handle for et eller flere forsikringselskabers regning. Repræsentanten skal have tilstrækkelig bemyndigelse til at repræsentere forsikringselskabet over for skadelidte samt til fuldt ud at imødekomme skadelidtes krav. Repræsentanten skal være i stand til at behandle sagen på de(t) officielle sprog i den medlemsstat, hvor han er udpeget.
3. Skadebehandlingsrepræsentanten indsamler i forbindelse med de skader, der er forvoldt af et køretøj, der er forsikret i dette forsikringselskab, de oplysninger, der er nødvendige for afvikling af skadessagerne [...]«
- 9 *Zivilprozessordnung* (civilprocesloven) i den affattelse, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemmer i § 171 vedrørende forkyndelse for en fuldmægtig:
- »Forkyndelsen kan ske med samme retsvirkning til den repræsentant, der er aftalemæssigt udpeget, og til fuldmagtsgiveren. Repræsentanten skal fremlægge skriftlig dokumentation for, at denne er behørigt bemyndiget.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 10 Den 24. juni 2011 blev en lastvogn, der tilhører Spedition Welter, beskadiget som følge af et trafikuheld i nærheden af Paris (Frankrig) af et andet køretøj, der var forsikret hos Avanssur.
- 11 Spedition Welter anlagde sag med påstand om erstatning på 2 382,89 EUR ved den tyske ret i første instans. Stævningen blev forkyndt ikke for Avanssur, men for den repræsentant, som Avanssur har udpeget i Tyskland, nemlig AXA Versicherungs AG (herefter »AXA«).
- 12 Den nævnte ret afviste sagen med den begrundelse, at stævningen ikke var lovligt forkyndt for AXA, der ikke var bemyndiget til at modtage forkyndelser.
- 13 Spedition Welter appellerede denne afgørelse til Landgericht Saarbrücken.
- 14 Den forelæggende ret finder, at behandlingen af denne appel afhænger af fortolkningen af direktiv 2009/103. Spørgsmålet om, hvorvidt sagen, der er anlagt af Spedition Welter mod Avanssur, kan antages til realitetsbehandling, afhænger af, om dette direktivs artikel 21, stk. 5, kan fortolkes således, at skadebehandlingsrepræsentanten er bemyndiget til at modtage forkyndelse på vegne af sagsøgte i

hovedsagen. I bekræftende fald må det efterprøves, om denne bestemmelse i det nævnte direktiv er ubetinget og tilstrækkeligt præcis til, at Spedition Welter vil kunne påberåbe sig den til støtte for, at Avanssur havde bemyndiget AXA til at modtage disse forkyndelser.

15 Under disse omstændigheder har Landgericht Saarbrücken besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 21, stk. 5, i [direktiv 2009/103] fortolkes således, at skadebehandlingsrepræsentantens beføjelser omfatter en passiv forkyndelsesfuldmagt for forsikringsselskabet, således at der i den skadelidtes søgsmål mod forsikringsselskabet med påstand om erstatning for en skade efter et uheld kan ske en retslig forkyndelse for den af selskabet udpegede skadebehandlingsrepræsentant med virkning over for forsikringsselskabet?

Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

2) Har artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103 direkte virkning på en sådan måde, at skadelidte kan påberåbe sig dette for en national ret med det resultat, at den nationale ret skal lægge til grund, at der har fundet en gyldig forkyndelse for forsikringsselskabet sted, når der er foretaget en forkyndelse for skadebehandlingsrepræsentanten »som repræsentant« for forsikringsselskabet, men der ikke aftalemæssigt er udstedt nogen forkyndelsesfuldmagt, og den nationale lovgivning heller ikke kræver en lovbestemt forkyndelsesfuldmagt i dette tilfælde, men forkyndelsen i øvrigt opfylder alle de betingelser, som den nationale lovgivning foreskriver?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

16 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103 skal fortolkes således, at der til den tilstrækkelige bemyndigelse, som skadebehandlingsrepræsentanten skal have, hører en bemyndigelse til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter, som er nødvendige for at anlægge en sag om skadeserstatning ved den kompetente ret.

17 Det bemærkes indledningsvis, at en EU-retlig bestemmelses rækkevidde både skal vurderes ud fra dens indhold, dens formål og dens kontekst (dom af 9.4.2013, sag C-85/11, Kommissionen mod Irland, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

18 Selv om skadebehandlingsrepræsentanten i det foreliggende tilfælde ifølge ordlyden af artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103 har tilstrækkelig bemyndigelse til at repræsentere forsikringsselskabet over for skadelidte samt til fuldt ud at imødekomme skadelidtes krav, præciserer denne bestemmelse, der således fastsætter formålene med denne bemyndigelse, ikke det præcise omfang af den tildelte bemyndigelse i denne henseende.

19 Under disse omstændigheder bemærkes, at direktiv 2009/103 har til hensigt at sikre personer, der lider skade ved uheld forvoldt af motorkøretøjer, ensartet behandling, uanset hvor i EU uheldet finder sted. Med henblik herpå bør disse skadelidte kunne fremsætte deres skadeserstatningskrav i deres egen medlemsstat over for en skadebehandlingsrepræsentant, som skadevolders forsikringsselskab har udpeget dér.

- 20 Ifølge 37. betragtning til direktiv 2009/103 skal medlemsstaterne sikre, at disse skadebehandlingsrepræsentanter har tilstrækkelig bemyndigelse til at repræsentere forsikringsselskabet over for skadelidte og til at repræsentere selskabet over for nationale myndigheder, herunder, om nødvendigt, repræsentere det ved domstolene, i det omfang dette er foreneligt med den internationale privatrets regler om retternes kompetence.
- 21 Det fremgår derfor tydeligt af disse betragtninger, at EU-lovgiver har ønsket, at bemyndigelsen fra forsikringsselskaberne som fastsat i artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103 omfatter en bemyndigelse, der giver de skadelidte mulighed for gyldigt at anlægge sag med påstand erstatning for tab ved de nationale domstole, uden at der kan rejses tvivl om overholdelsen af internationale privatretlige bestemmelser.
- 22 Som generaladvokaten har anført i punkt 25 i forslaget til afgørelse, fremgår det desuden af det forberedende arbejde med udformningen af direktiverne, som gik forud for vedtagelsen af direktiv 2009/103, og som direktivet har kodificeret på forsikringsområdet, at den repræsentationsbeføjelse, der udøves af et forsikringsselskab i den medlemsstat, hvor skadelidte er bosat, ifølge lovgiver havde til formål at omfatte en bemyndigelse til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter, selv om den var af begrænset omfang, da den ikke måtte påvirke de internationale privatretlige bestemmelser om retternes kompetence.
- 23 Til den tilstrækkelige bemyndigelse, som skadebehandlingsrepræsentanten skal have, hører følgelig og i dette omfang en bemyndigelse til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter.
- 24 En udelukkelse af en sådan bemyndigelse ville desuden fratage direktiv 2009/103 et af dets formål. Som generaladvokaten har anført i punkt 32 i forslaget til afgørelse, består skadebehandlingsrepræsentantens opgave i overensstemmelse med målene med direktiv 2009/103 således netop i at lette skadelidtes henvendelser og navnlig at give dem mulighed for at fremsætte deres krav på deres eget sprog. Det vil derfor være i strid med disse mål at fratage disse skadelidte, efter de har foretaget deres henvendelser direkte til denne repræsentant, og selv om de råder over et direkte retsmiddel mod forsikringsselskabet, muligheden for at forkynde retslige dokumenter til denne repræsentant med henblik på at anlægge erstatningssag ved den internationalt kompetente ret.
- 25 Henset til de foregående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103 skal fortolkes således, at til den tilstrækkelige bemyndigelse, som skadebehandlingsrepræsentanten skal have, hører en bemyndigelse til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter, som er nødvendige for at anlægge en sag om skadeserstatning ved den kompetente ret.

Det andet spørgsmål

- 26 I lyset af besvarelsen af det første spørgsmål er det nødvendigt at besvare det andet spørgsmål, hvorved den forelæggende ret nærmere bestemt ønsker oplyst, om en borger under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, kan påberåbe sig artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103 til støtte for gyldigheden af forkyndelsen til en skadebehandlingsrepræsentant af et retsligt dokument, selv om denne skadebehandlingsrepræsentant ikke aftalemæssigt er bemyndiget til at modtage en sådan forkyndelse, og den nationale lovgivning heller ikke foreskriver en lovbestemt forkyndelsesfuldmagt i dette tilfælde.
- 27 Den forelæggende ret ønsker således inden for rammerne af hovedsagen oplyst, om den – henset til besvarelsen af det første spørgsmål – for at imødekomme en anmodning fra en borger, som påberåber sig artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103, skal tilsidesætte nationale bestemmelser, som udelukker, at skadebehandlingsrepræsentanten kan modtage forkyndelse af retslige dokumenter uden nogen form for aftalemæssig fuldmagt.

- 28 Det bemærkes i denne forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt en national bestemmelse, for så vidt som den er i strid med EU-retten, ikke skal anvendes, kun opstår, såfremt det ikke er muligt at fortolke denne bestemmelse i overensstemmelse med EU-retten (dom af 24.1.2012, sag C-282/10, Dominguez, præmis 23).
- 29 Det fremgår af fast retspraksis, at det påhviler de nationale retsinstanser ved anvendelsen af nationale retsfor skrifter i videst muligt omfang at fortolke dem i lyset af det pågældende direktivs ordlyd og formål, for at det med direktivet tilsigtede resultat fremkaldes, og for dermed at handle i overensstemmelse med artikel 288, stk. 3, TEUF. Denne forpligtelse til overensstemmende fortolkning af national ret er nemlig uadskilleligt forbundet med EUF-traktatens system, idet traktaten giver de nationale retter mulighed for inden for rammerne af deres kompetence at sikre sig EU-rettens fulde virkning, når de afgør de tvister, der er indbragt for dem (jf. bl.a. dom af 5.10.2004, forenede sager C-397/01 - C-403/01, Pfeiffer m.fl., Sml. I, s. 8835, præmis 114, og Dominguez-dommen, præmis 24).
- 30 Princippet om overensstemmende fortolkning kræver, at de nationale retsinstanser gør alt, hvad der henhører under deres kompetence – idet de tager den nationale ret i dens helhed i betragtning og anvender fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne ret – for at sikre den fulde virkning af direktivet og for at nå et resultat, der er i overensstemmelse med det, der tilsigtes med direktivet (jf. i denne retning Dominguez-dommen, præmis 27, og dom af 5.9.2012, sag C-42/11, Lopes Da Silva Jorge, præmis 56).
- 31 I hovedsagen er det imidlertid ubestridt, at § 7b, stk. 2, i VAG ordret gennemfører artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103. Disse bestemmelser i national ret skal derfor i overensstemmelse med EU-retten fortolkes således, at skadebehandlingsrepræsentanten er bemyndiget til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter.
- 32 I betragtning af det ovenstående skal det andet spørgsmål besvares med, at under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, hvor den nationale lovgivning ordret gentager ordlyden af bestemmelserne i artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103, er den forelæggende ret – idet den tager den nationale ret i dens helhed i betragtning og anvender fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne ret – forpligtet til at fortolke den nationale ret således, at den er forenelig med Domstolens fortolkning af dette direktiv.

Sagens omkostninger

- 33 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 21, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/103/EF af 16. september 2009 om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse skal fortolkes således, at til den tilstrækkelige bemyndigelse, som skadebehandlingsrepræsentanten skal have, hører en bemyndigelse til at modtage forkyndelse af retslige dokumenter, som er nødvendige for at anlægge en sag om skadeserstatning ved den kompetente ret.**
- 2) Under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, hvor den nationale lovgivning ordret gentager ordlyden af bestemmelserne i artikel 21, stk. 5, i direktiv 2009/103, er den forelæggende ret – idet den tager den nationale ret i dens helhed i betragtning og anvender**

fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne ret – forpligtet til at fortolke den nationale ret således, at den er forenelig med Den Europæiske Unions Domstols fortolkning af dette direktiv.

Underskrifter